© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

Aristella bromoides (L.) Bert. — Post l. c. 861. — Boiss. Fl. Or. V, 504.

Jerusalem (31. V. 1911). — *Neu* für die Flora Palaestinas.

Koeleria amblyantha Desv. — Post l. c. 878 et Boiss. Fl. Or. V, 573 (pro var. *K. phleoides* Vill.).

Ad ripas fluvii Jabbok (Gilead-Hauran), 300 m. (2. V. 1911).

Ventenata Blanchei Boiss. — Post l. c. 870. — Boiss. Fl. Or. V. 539.

Khushniyek (Gilead-Hauran), 820 m. (8. V. 1911): in sortio *Vulpiae Dertonensis* (All.) Volkart (*V. sciuroides* [Roth] Gmel.).

Bromus erectus Huds. β. *Syriacus* Boiss. et Bl. — Post l. c. 891. — Boiss. Fl. Or. V, 644.

Subebeh (Gilead-Hauran), 760 m. (10. V. 1911).

Bromus fasciculatus Presl. — Post l. c. 893. — Boiss. Fl. Or. V, 658.

Merj Abu Aishe (Moab), (28. IV. 1911).

β. *Alexandrinus* Thellung in Fedde Repert. V (1908) 161.

Moab, in consortio typi (28. IV. 1911).

Eragrostis Kneuckeri Hackel et Bornm. *(nom. nov.)*; syn. *E. Hackeliana* Bornm. et Kneucker in Fedde Repert. X. p. 381 (1912), *non E. Hackelii* Hassler in Fedde l. c. VIII. 47 (1910). — Jaffa, Wadi Rubin, in arenosis maritimis (20. IX. 1911).

Hordeum spontaneum C. Koch. — Post l. c. 902, et Boiss. Fl. Or. 686 (*H. Ithaburense* Boiss.).

Wad el-Kelt (ad Mare Mortuum) (29. IV. 1911).

A Marssonina Kirchneri Hegyi n. sp.-ről.

Über Marssonina Kirchneri Hegyi n. sp.

Irta: / Von: } **Moesz Gusztáv dr.** (Budapest).

Hegyi Dezső, a M. B. L. 1911-ik évi kötetének 317. oldalán és a Kisérletügyi Közlemények 1911-ik évi kötetének 595. oldalán egy új gombáról tesz előzetes jelentést. A gombát *Marssonina Kirchneri* Hegyi-nek nevezi. Találta a kapornövényen (*Anethum graveolens* L.), melyet Temesvárról küldtek a vezetése alatt álló m. kir. növényélet- és kórtani állomáshoz.[1])

Azt az ajánlatát, hogy készletéből érdeklődőknek szívesen küld anyagot, örömmel megragadva, kértem belőle mintát, hogy a Magy. Nemz. Muz. gyűjteményében is meglegyen az új faj. Az

---

[1]) Mindkét dolgozatában csak Dél-Magyarországot említi. Kérésemre levélben szíves volt velem tudatni, hogy a beteg kapornövény Temesvárról való.

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

új gombafaj annál is inkább érdekelt, mert 1909-ben, ősz elején, Aranyosmaróton magam is gyűjtöttem, még pedig nagyobb mennyiségben oly kapornövényt, melyen kétféle gombát észleltem, nevezetesen egy *Phoma*-t és egy *Fusicladium*-ot. Amint Hegyi D. küldeménye megérkezett, nyomban láttam, hogy a temesvári és az aranyosmaróti kaporbetegség egy és ugyanaz. És bármennyire iparkodtam is, hogy Hegyi D. kapornövényén *Marssonina*-t találjak, helyette mindig csak *Phoma*-ra és *Fusicladium*-ra akadtam. Bár Hegyi D. közleményeiből is kiviláglott, hogy gombájának leírása inkább a *Fusicladium*-ra illik, mint *Marssonina* ra, a nagyobb bizonyosság érdekében azzal a kéréssel fordultam hozzá, hogy az új gombának képét is küldje meg, valamint annak a közlésére is felkértem, hogy a konidiumtartók méreteiről és fogazottságáról is adjon tájékoztatást. Sajnos, kérésemet nem teljesítette. Pedig nézetem szerint, egy új faj leírásából még ha előzetes jelentésről van is szó, nem lett volna szabad ily fontos tulajdonságok leírását mellőzni.

Vizsgálataim eredményét a következő sorokban adom elő.

Mindaz, amit Hegyi D. közleményének (M. B. L.) elején ír a «sötétbarna színű, hosszúkás alakú spóratelepek»-ről, «amelyek a rozsdához hasonlóan lineárisan helyezkedtek el» és amelyek «helyenként összefolytak s hosszú sávokat alkottak», nem tartozik a *Marssonina* leírásához. Ezek a «spóratelepek» a *Phoma anethi* (Pers) Sacc. pycnidiumai, melyekről Hegyi D. egy szót sem szól, pedig szinte feketéllik tőlük a kapor minden része.

A konidiumtartókról Hegyi D. csak annyit mond, hogy «olajzöldszínűek és egysejtűek». Ezt a szűkszavú leírást kiegészíthetem azzal, hogy a konidiumtartók egyenesek, később szabálytalanul görbültek, olykor csavarodottak, csúcsuk felé szintelenedők, tompán fogazottak, 33—80 μ hosszúak, 5—7 μ szélesek; barnaszinű, rendesen gömbalakú pseudostromából erednek. Ilyen konidiumtartói nincsenek semmiféle *Marssonina*-nak. Ezek a *Fusicladium* konidiumtartói. A konidiumtartók alul pseudostromás szövetté tömörülnek. Ezt a kialakulást megtaláljuk a nagyon közönséges *Fusicladium dendriticum*-nál is, de megvan a *Fusicladium angelicae* Ell. et Ev.-nél is: «hyphis .... basi sclerotioidea insidentibus».[1])

Ez a pseudostromás alap valóban emlékeztet a sclerotiumra a kapor gombájánál is. Nagyon érdekes, hogy a *Fusicladium* konidiumtartói a *Phoma anethi* pycnidiumaira is rátelepedhetnek, azt azonban egyszer sem láttam, hogy a hyphák behatoltak volna a pycnidum belsejébe. A konidiumtartók sűrűn egymás mellett foglalnak helyet, a gyepecskék összeolvadva, terjedelmes szürkés-barna pelyhes foltokat alkotnak.

A kétsejtű konidiumok hosszaságát és szélességét 23—50 × × 6—8 μ nagynak találtam. Ezek a számok Hegyi D. méreteivel

---

[1]) Saccardo: Sylloge fung. X. 597.

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

nagyjából egyeznek. Mindenesetre különösnek kell tekintenünk, hogy Hegyi D. szinte egy időben megjelent két közleményében ugyanannak a gombának leírásában a konidiumok nagyságáról más-más számokat tesz közzé. A M. B. L.-ban: 28—46 × 7—9 μ, míg a Kisérl. Közl.-ben: 28·5—53.5 × 5·3—8μ. A konidiumban rendesen 4—5 kisebb olajcseppet láttam. A konidiumokról a Kisérl. Közl. ben úgy nyilatkozik, hogy: «e spórák igen nagyok», továbbá: «e gomba valamennyi leírt *Marssonina*-gombától eltér, főleg a spó-

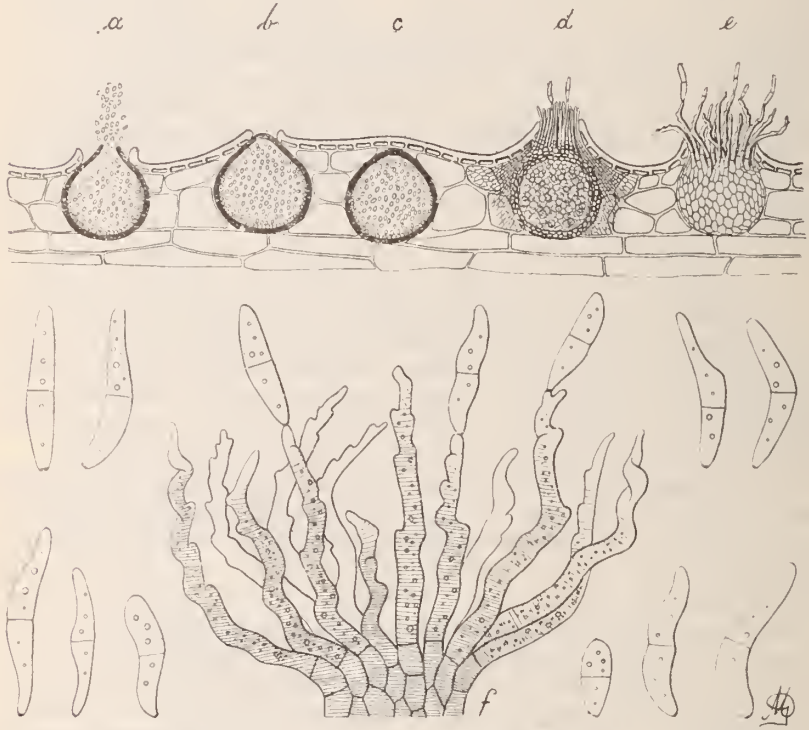

A kapor gombái (Pilze der Dill's). *a, b, c* = a *Phoma anethi* pycnidiumai. — *d, e* = a *Fusicladium depressum* var. *petroselini* két telepe. Vergr. 100-szor nagyítva. — *f* = a *Fusicladium depressum* var. *petroselini* konidiumtartói és konidiumai (Konidienträger und Konidien). Vergr. 400-szor nagyítva.

rák méreteinél fogva.» Már ez a felismert körülmény is figyelmeztethette volna szerzőt arra, hogy ez a faj nem nagyon illeszkedik a *Marssonina*-génuszba. Csak úgy mellékesen említem meg, hogy a szerző a Kisérl. Közl.-ben állandóan *spórák*-ról szól *konidium* helyett. Különösen hangzik ez a kifejezés is: «a *konidiatartók*ról lefűződő igen nagy *spórák*».»

A temesvári *Fusicladium* konidiumainak alaki tulajdonságairól elegendő felvilágosítást nyújt a mellékelt ábra.

Az aranyosmaróti kapornövényen a *Fusicladium* ugyancsak

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

a *Phoma anethi* társaságában jelent meg. A *Fusicladium* alaki tulajdonságai teljesen egyeznek a temesvári példányokéival, ezért csak a méreteket közlöm. A konidiumtartók hossza: 33—67 μ, szélessége: 3·5—7 μ; a konidiumok: 33—50 × 5—7 μ.

Bizonyos, hogy úgy az aranyosmaróti, mint a temesvári kapor gombája a *Fusicladium depressum* (Berk. et Br.) faj körébe tartozik. Ezt a különben eléggé közönséges gombafajt különféle Umbelliferán találták. A kapornövényről azonban még nem volt ismeretes.

Szó lehetne esetleg a *Fusicladium bicolor* C. Mass.-ról is, melyet Massalongo Olaszország északi részében a *Chaerophyllum hirsutum* (?) levelén és Jaap Karinthiában, a *Pimpinella magna* levelén talált Ennek konidiumtartói azonban rövidebbek, Massalongo [2]) szerint 25 μ-nél, Jaap [3]) szerint 32 μ-nél nem hosszabbak, és nem is fogazottak.

Az Észak-Amerikában talált *Fusicladium angelicae* Ell et Ev., leirása után ítélve [4], nagyon sok hasonlatosságot mutat az aranyosmaróti és a temesvári kapor Fusicladiumához. De mert hiteles példányt nem vizsgáltam, azért a *Fusicladium angelicae* faji jogosultságáról nem szólhatok.

Az a körülmény, hogy a *Fusicladium depressum* körén belül megkülönböztettek olyan varietast is, melynek konidiumtartói fogazottak, arra késztet, hogy a kapor *Fusicladium*át is megkülönböztessük a *Fusicladium depressum*-tól, amelynek konodiumtartóin fogazottság nincs. A kapor *Fusicladium*a annyira egyezik a petrezselyem *Fusicladium*ával, hogy tőle elválasztani nem tudom. E véleményem megalkotásában nemcsak arra a leírásra támaszkodom, melyet Saccardo, a *var. petroselini* szerzője adott [5]), hanem egy hiteles példánynak a vizsgálatára is. Összehasonlításul megvizsgáltam egy olyan francziaországi példányt, melyet maga Saccardo is *var. petroselini*-nek ismert fel.[6]) Ennél a konidiumtartók szintén pseudostromából erednek, hosszúságuk a 100 μ-t is eléri, vastagságuk 6 μ: konidiumainak nagysága: 30—43 × 6—7 μ. Saccardo leírásában a konodiumtartó mérete: 70—80 × 5—6 μ; a konidiumé: 30—40 × 6—10 μ.

Mindezek alapján azt következtetem, hogy a *Marssonina Kirchneri* Hegyi nem más, mint részben *Phoma anethi* (Pers.) Sacc., részben *Fusicladium depressum* (Berk. et Br.) Sacc. var. *petroselini* Sacc. És úgy sejtem, hogy a Hegyi D. birtokában levő anyag vizsgálata is csak erre az eredményre vezetne.

---

[2]) C. Massalongo in Contrib. Mic. Veron., pag. 115.

[3]) Jaap in Annales Myc., VI. pag. 217.

[4]) Saccardo: Syll. Fung., X. 597.

[5]) Saccardo in Rev. Myc., 1897. XVIII. 53.

[6]) Roumeguère: Fungi sel. exsicc., Nr. 7225.: *Fusicladium depressum* f. *petroselini* Sacc. Leg. F. Fautrey. Revue par M. le Prof. Saccardo.

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

Herr Dezső Hegyi hat auf p. 317 d. Jahrg. 1911. der Ungar. botan. Bl., ferner auf p. 595 der «Kisérletügyi Közlemények» 1911 eine vorläufige Mitteilung über einen Pilz veröffentlicht, den er *Marssonina Kirchneri* Hegyi nennt. Es wurde auf Dillpflanzen *(Anethum graveolens)* gefunden, welche dem unter seiner Leitung stehenden K. ung. phytopatol. u. physiol. Institut in Magyaróvár aus Temesvár zugesandt worden waren. Von seinem Anerbieten, Interessenten Material mitzuteilen, habe ich mit Freude Gebrauch gemacht und den Autor um solches ersucht. Hiebei leitete mich der Wunsch, diese neue Art auch in den Sammlungen des ungar. Nationalmuseums vertreten zu sehen. Der neue Pilz hat mich umsomehr interessiert, als ich zu Beginn des Herbstes 1909 in Aranyosmarót auch selbst Dillpflanzen in grösser Menge gesammelt hatte, auf welchen ich zweierlei Pilze u. zw. ein *Phoma* und ein *Fusicladium* beobachtet hatte. Als die Sendung Hegyi's eintraf sah ich sofort, dass die Temesvárer und Aranyosmaróter Dillkrankheit ein und dieselbe ist und so sehr ich mich auch bemüht habe, auf dem von Hegyi erhaltenen Dill *Marssonina* zu finden, habe ich statt dieser stets nur *Phoma* und *Fusicladium* gefunden. Es geht übrigens schon aus der Publication Hegyi's hervor, dass die Beschreibung seines Pilzes eher auf ein *Fusicladium*, als auf eine *Marssonina* passt; doch ersuchte ich der grösseren Sicherheit wegen den Autor mir eine Abbildung des Pilzes zu senden und mir Aufklärung über die Maasse u. Zähnung der Konidienträger zu geben. Diese Bitte ist leider unerfüllt geblieben. Meiner Ansicht nach hätten diese Eigenschaften bei der Beschreibung einer neuen Art — selbst in einer vorläufigen Mitteilung — erwähnt werden müssen. Ich gebe im Folgenden die Ergebnisse meiner Untersuchungen. Alles das, was Hegyi über die «dunkelbraunen länglichen Sporenlager» schreibt, welche «einem Roste ähnlich strichförmig angeordnet sind und stellenweise zusammenfliessend lange Streifen bilden» gehört nicht zur Beschreibung der *Marssonina*. Diese «Sporenlager» sind die Pycnidien von *Phoma anethi* (Pers.) Sacc., von welchen Hegyi nichts erwähnt, obzwar die ganze Pflanze von diesen sozusagen schwärzlich gefärbt ist. Von den Konidienträgern sagt Hegyi nur, dass sie «olivgrün und einzellig» sind.

Diese knappe Beschreibung kann ich nun damit ergänzen, dass die Konidienträger gerade, später aber unregelmässig gebogen, hie u. da gedreht, gegen die Spitze entfärbt, stumpf gezähnt, 33—80 μ lang, 5—7 μ breit und braun sind und dass sie aus dem zumeist kugelförmigen Pseudostroma entspringen. Solche Konidienträger hat keine *Marssonina;* es sind das die Konidienträger des *Fusicladiums*. Die Konidienträger verdichten sich am Grunde zu einem Pseudostroma-Gewebe. Solche Gebilde finden wir sowohl bei dem sehr gemeinen *F. dendriticum*, als auch bei *F. angelicae*

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

Ell. et Ev.; «hyphis . . . . basi sclerotioideae insidentibus»[1]). Diese pseudostromatöse Basis erinnert in der Tat an ein Sclerotium auch bei dem Pilze des Dill's. (S. Abbild. auf Seite 14.) Es ist sehr interessant, dass sich die Konidienträger des *Fusicladiums* auch auf den Pycnidien des *Phoma anethi* ansiedeln können, dass aber Hyphen in das Innere des Pycnidiums eingedrungen wären, habe ich niemals beobachten können. Die Konidienträger reihen sich enge aneinander: die Räschen bilden zusammenfliessend ausgedehnte graulich-braune flockige Flecken. Als Längen- resp. Breitenmaass der zweizelligen Konidienträger habe ich 23—50 × × 6—8 μ gefunden. Diese Maasse stimmen im ganzen u. grossen mit jenen Hegyi's überein; es ist aber doch sonderbar, dass Hegyi in zwei fast zu gleicher Zeit erschienenen Publicationen in der Beschreibung ein und desselben Pilzes, verschiedene Maasse für die Konidienträger angibt; in den Ung. Bot. Bl.: 28—46 × 7—9 μ, in den Kisérl. Közl. aber 28·5—53·5 × 5·3—8 μ. Im Konidium habe ich zumeist 4—5 kleinere Öltröpfchen gesehen. Über die Konidien sagt der Autor in d. «Kisérl Közl.» «Diese Sporen sind sehr gross», weiters «dieser Pilz weicht von allen beschriebenen *Marssoninen* hauptsächlich in den Dimensionen der Sporen ab». Schon diese selbst erkannte Tatsache hätte den Verf. darauf aufmerksam machen können, dass diese Art sich nicht den *Marssoninen* zuzählen lässt; ich bemerke nebenbei, dass der Verf. in den «Kisérl. Közl. fortwährend von *Sporen* spricht statt von *Konidien*. Der Ausdruck: «die sich von den Konidienträgern abschnürenden Sporen» klingt etwas sonderbar.

Über die Form der Konidien des Temesvárer *Fusicladiums* gibt die beifolgende Abbildung genügende Aufklärung.

Auch an dem Aranyosmaróter Dill erschien das *Fusicladium* in Gesellschaft vom *Phoma anethi*. Die Formverhältnisse des *Fusicladiums* stimmen mit jenen der Temesvárer Exemplare vollkommen überein; deshalb veröffentliche ich hier nur die Maasse. Die Länge der Konidienträger: 33—67 μ; die Breite: 3·5—7 μ; die Konidien: 33—50 × 5—7 μ.

Es ist sicher, dass der Pilz, sowohl der Temesvárer als auch der Aranyosmaróter Pflanze, in den Formenkreis von *Fusicladium depressum* (Berk. et Br.) gehört. Dieser verbreitete Pilz wurde an verschiedenen Umbelliferen angetroffen; dagegen war er vom Dill bisher nicht bekannt. Allenfalls käme noch *F. bicolor* C. Mass. in Betracht, welches Massalongo in Norditalien auf den Blättern v. *Chaerophyllum hirsutum* (?) und Jaap in Kärnthen auf den Blättern von *Pimpinella magna* gefunden hat. Die Konidienträger dieser Art sind aber kürzer, nach Mass.[2]) nicht länger als 25 μ, nach Jaap[3]) nicht länger als 32 μ, auch sind sie nicht gezähnt. Das in Nordamerika entdeckte *F. angelicae*

---

[1]) Die Citate sind im ungar. Texte zu vergleichen.

© Biodiversity Heritage Library, http://www.biodiversitylibrary.org/; www.zobodat.at

ELL. et EV. weist nach der Beschreibung [4]) viele Aehnlichkeiten mit dem Aranyosmaróter und Temesvárer *Fusicladium* auf; da ich aber authentische Exemplare nicht untersuchen konnte, kann ich mich über die Artberechtigung dieses amerikanischen Pilzes nicht äussern.

Der Umstand, dass innerhalb des Formenkreises von *F. depressum* Varietäten unterschieden worden sind, deren Konidienträger gezähnt sind, berechtigt uns, das Fusicladium des Dill's von *F. depressum*, dessen Konidienträger ungezähnt sind, zu unterscheiden. Das Fusicladium des Dill's stimmt nun so gut mit jenem der Petersilie überein, dass ich es von diesem nicht mehr unterscheiden kann. Bei der Begründung dieser meiner Ansicht stützte ich mich nicht nur auf die Beschreibung SACCARDO's [6]), sondern auch auf die Untersuchung eines authentischen Exemplares.

Zum Vergleich habe ich ein französisches Exemplar [6] untersucht, welches SACCARDO selbst als var. *petroselini* anerkannt hat. Auch bei diesem entspringen die Konidienträger aus dem Pseudostroma; ihre Länge erreicht bis 100 μ, ihre Breite 6 μ, die Konidien sind 30—43 × 6—7 μ. In der Beschreibung SACCARDO's lesen wir: Konidienträger 70—80 × 5—6 μ, Konidien: 30—40 × 6—10 μ.

Aus allen dem ergibt sich, dass *Marssonina Kirchneri* HEGYI nichts anderes ist, als zum Teil *Phoma anethi* (PERS.) SACC., und zum Teil *Fusicladium depressum* (BERK. et BR.) SACC. var. *petroselini* SACC. Ich vermute, dass eine Untersuchung des sich bei HEGYI befindlichen Materiales zu dem gleichen Ergebnisse führen dürfte.

Zur Nomenclatur von «Phleum exaratum».

Von: Irta: } **J. Bornmüller** (Weimar).

Obwohl es ganz unzweideutig ist, was wir unter dem fast allgemein im Gebrauch befindlichen Namen *Phleum Graecum* BOISS. et HELDR. (1857) zu verstehen haben, so ist doch nicht ohne Weiteres klar, ob derselbe nach den internationalen Nomenclaturregeln zurecht besteht, bezw. ob nicht dafür ein viel älterer Name, «*Phl. exaratum*», als welches schon GRISEBACH i. J. 1844 die Pflanze ausführlich beschrieben hatte, einzutreten hat.

Die hier vorliegende Nomenclaturfrage ist eine ziemlich verzwickte und eine unangenehme. Es wird daher angebracht sein, den Fall in Kürze zu besprechen, zumal sich eine Namensänderung einer dem *Phl. Graecum* verwandten Spezies notwendig macht. Ich selbst sehe mich veranlasst, zu der mir längst bekannten Frage Stellung zu nehmen, da ich unlängst jene — wie bemerkt — neuzubenennende Art in Syrien sammelte und nun verlegen bin, für dieselbe einen einwandfreien Namen in der Literatur anzutreffen.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: Ungarische Botanische Blätter

Jahr/Year: 1912

Band/Volume: 11

Autor(en)/Author(s): Moesz Gusztáv

Artikel/Article: A Marssonina Kirchneri Hegyi n. sp-rl. Über Marssonina Kirchneri Hegyi n.sp. 12-18